

parc natural
de penyagolosa

*INFO quadrimestral del
Parc Natural de Penyagolosa
Nº 13 maig - agost 2021*

el Gegant

01

**LA INNOVACIÓ
TECNOLÒGICA
EN EL MÓN
RURAL**

per Ana Agustí

03

**NOTICIES DE
LA NATURA:
MAIG - AGOST
2021**

05

**LA FITXA:
LA CABRA
SALVATGE**

06

**EL
MANTENIMENT
DEL PARC
Els treballs de
la brigada**

07

**EDUCACIÓ
AMBIENTAL
Activitats al
parc**

La innovació tecnològica en el món rural

Ana Agustí

La capacitat digital i l'empoderament tecnològic per part de la població fa possible que la ciutadania del món rural s'aprofite de les possibilitats participatives, comunicatives, creatives i d'accés a la informació que ofereixen les TIC. Si al món rural arriba la tecnologia, però no sabem com usar-la i aplicar-la a les nostres necessitats concretes, no ens podem aprofitar d'ella.

PenyaLab: Laboratori social de creativitat tecnològica al món rural, naix a la Mancomunitat de Penyagolosa com una associació sense ànim de lucre, la qual posa a disposició de la població un espai obert a la creació i l'intercanvi, on les persones no només són "usuàries" de la tecnologia, sinó els seus creadors. PenyaLab potencia l'apropiació per part de les persones de les TIC i les possibilitats que ens donen per aplicar-les al món rural. Pretén fomentar la innovació social i enfortir vincles entre diversos agents per lluitar contra el despoblament rural.

Al PenyaLab, s'aprèn a resoldre problemes fent ús de la tecnologia. Persones de totes les edats s'apropen a la tecnologia no com a una finalitat, sinó com a un mitjà. Per exemple, amb la col·laboració de Germán Fabregat, investigador de la UJI, i diferents persones del poble, s'ha dissenyat un prototip d'espantar senglars per a pal·liar l'efecte d'aquests en els nostres camps. Un altre exemple és el projecte Art3tis amb el disseny i creació, per part d'infants de 8-11 anys, de diferents estris, dissenyats i impresos en la impressora 3D, adreçats a persones majors del poble que pateixen problemes d'artritis.

Disenyant amb realitat virtual
Foto: Penyalab

Construint el espanta-senglars
Foto: Penyalab

Programant amb scratch
Foto : Penyalab

Conèixer les possibilitats que la tecnologia aporta ofereix eines a la població a l'hora de decidir quina relació vol tindre amb la tecnologia i com se'n pot beneficiar. A través de projectes ciutadans i accions centrades a aprendre fent i creant, Penyalab apropa a les persones les innovacions tecnològiques existents perquè aprenguen a aplicar-les en el dia a dia i milloren així la seua qualitat de vida.

La creació d'espais d'aprenentatge entesos com a punts de trobada on els més menuts desenvolupen el pensament computacional, la resolució de problemes i la creativitat tecnològica, i on la ciutadania busca solucions tecnològiques per a les seues necessitats i millora la seua capacitat digital, afavoreix la innovació social, la reducció de la bretxa digital del món rural, i el desenvolupament social i econòmic dels pobles regenerant i dinamitzant el territori.

La innovació tecnològica en el món rural és quelcom necessària si volem que els nostres pobles sobrevisquen. www.penyalab.org

Notícies de la natura maig - agost 2021

Aquesta secció es va crear per a donar a conèixer alguns dels esdeveniments més significatius que tenen lloc cada quadrimestre en el medi natural del Parc Natural de Penyagolosa. Oferim una selecció d'observacions de flora i fauna, fenòmens meteorològics, esdeveniments astronòmics, etc., que destaquen en el dia a dia de la nostra naturalesa. Pots participar aportant les teues observacions, vivències o fotografies, fent-les arribar a: parque_penyagolosa@gva.es

Maig:

- La primavera la sang altera i les passions es deslliguen. A la fi de mes observem lluites entre els joves cabirols (*Capreolus capreolus*) i els mascles de les xicotetes però vistoses cuques paperes (*Berberomeloe majalis*) persegueixen insistents a les femelles de la seua espècie.
- Mentrestant estranyes flors ens mostren la seua bellesa, com el corniol (*Aquilegia vulgaris*) que creix discreta en un humit clar del bosc.

Juny:

- La quantitat d'aigua recollida gràcies a la neu hivernal i la plujosa primavera provoca que els camps esclaten de vida i es visten d'una infinitat de flors multicolors, com a mostra aquesta fotografia presa el 9 de juny en una parcel·la en guaret.

Cabirols lluitant

Explosió floral

Corniol (*Aquilegia vulgaris*)

Papallona ortiguera (*Aglais urticae*)

Capsot d'esquena roja (*Lanius collurio*)

Cadell de cabra salvatge (*Capra pyrenaica*)

- Una bella papallona ortiguera (*Aglais urticae*) ens mostra els seus esplèndids colors en una zona de pasturatge a 1500 msnm. Es tracta d'una espècie molt escassa en zones mediterrànies, relegada en la Comunitat Valenciana a uns pocs punts de l'interior de Castelló.

Juliol:

- Una parella de capsots d'esquena roja (*Lanius collurio*) tira avant almenys dos pollets. Es tracta de la primera vegada que es confirma la presència i reproducció d'aquesta bella espècie eurosiberiana en l'àrea de Penyagolosa.
- Nascuts fa molt poc les jovenetes cabretes salvatges (*Capra pyrenaica*) trisquen àgilment per les penyes sobre els precipicis.

Agost:

- Ja des de finals de juliol i durant quasi tot el mes d'agost s'observen grups d'abellerols que durant la seua migració a Àfrica descansen diversos dies en les zones obertes dels peus del massís de Penyagolosa. Els seus característics reclams i vius colors alegren els camps prop de pobles i masies.

LA FITXA:

La cabra salvatge

Avançat el mes de novembre i ja arribats els primers freds, en les nostres excursions per les fragoses muntanyes de Penyagolosa, pot sorprendre'ns escoltar uns ressonants i secs espetecs procedents dels abruptes vessants. Es tracta de les topetades dels engelosits mascles de cabra salvatge (*Capra pyrenaica*) que en aqueixa època entrexoquen les seues grans banyes per a decidir qui tindrà el dret exclusiu de cobrir a les femelles i ésser el pare de la pròxima generació d'aquests agrestos ungulats.

Es tracta d'una espècie endèmica de la Península Ibèrica, ben coneguda per l'home des de la prehistòria, tal com reflecteixen les abundants pintures rupestres existents a les muntanyes del Maestrat. Va arribar a ser molt rara a causa de la persecució humana i quasi va desaparèixer d'aquestes terres en el passat segle; gràcies a la regulació de la seua caça s'ha recuperat i hui és un dels animals més emblemàtics de Penyagolosa. De fet pot ser observat sense excessiva dificultat a primeres i últimes hores del dia en les nostres ascensions al pic, en penyes i barrancs de tota la zona i fins i tot en els bancals de cultiu que envolten els pobles de l'àrea.

Agilíssims grimpadors gràcies al disseny de les seues peülles, poden desplaçar-se per parets rocoses quasi verticals i prefereixen viure en les zones més abruptes on s'alimenten d'herba, fulles i tiges de matolls i arbustos. Les femelles són de color marró clar amb unes marcades línies negres en les potes, presenten unes xicotetes i punxegudes banyes que els serveixen per a defensar-se de depredadors. Els mascles bastant més corpulents i amb taques negres més esteses presenten banyes molt majors que creixen d'any en any i arriben a aconseguir el metre de longitud.

Les femelles poden veure's solitàries o en xicotets grups acompanyades d'un o dos xotets després dels parts primaverals, mentre que els mascles de diferents edats s'agrupen en major número.

El manteniment del parc

Els treballs de la brigada

Durant aquest quadrimestre, les brigades de manteniment van centrar les seves tasques en treballs orientats a l'ús públic al parc.

Així, durant el mes de maig van estar arreglant sots en la pista d'accés al pic, reposant els pivots de delimitació de la pista de Sant Joan i fent el manteniment de la senda d'ascensió al pic, de l'arborètum i de les fonts de la zona de Sant Joan.

Més endavant van començar els treballs de desbrossament de les àrees que podrien tindre menys impacte en la població de papallones en la zona de Sant Joan, font de l'Espino i pista d'accés al parc des de l'Alforí.

En aquest quadrimestre també es va senyalitzar amb balises dues noves rutes del parc i es van condicionar per al seu ús amb les Cadires de Rodes Adaptades a la Natura (CRAN) per a persones amb mobilitat reduïda.

Així mateix, es va fer treballs emmarcats en el projecte de reintroducció de la papallona Apol·lo, com la instal·lació de dos cartells informatius (Banyadera i viviers forestals) i la construcció de dues casetes per a pedres de sal.

Finalment, s'ha delimitat la zona d'aparcament en el Pla de la Creu amb unes barreres per a facilitar l'aparcament fora de les pistes d'accés restringit a la Banyadera.

Treballs de manteniment

Desbrosse

Educació ambiental

Aquest quadrimestre va començar amb la participació del parc en el projecte «Pugem amb tu» de la xarxa de Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana. Es tracta d'un projecte amb el qual es va posar a disposició de les persones amb mobilitat reduïda que ho desitjaren, els mitjans necessaris per a poder accedir al medi natural com qualsevol altra persona amb l'ajuda de les cadires CRAN (Cadira de Rodes Adaptada per a la Natura). Durant dos mesos, vam tenir al Parc dues d'aquestes cadires i van estar a disposició de les persones i entitats que pogueren necessitar-les. Es van dissenyar dues rutes expressament per a l'ús de les CRAN. Una més curta de 2km (ruta del Pi de les 4 forques) i una altra més llarga de 6Km (ruta del Rodesnar). El projecte va tindre molt bona acollida i va contemplar la realització de dues xarrades, la primera inclosa en un curs impartit pel CEFIRE sobre esports inclusius i la segona realitzada en un cicle formatiu en Benicàssim relacionat amb esports de muntanya.

A més del projecte CRAN, al parc s'ha continuat amb les activitats de cap de setmana orientades a la interpretació del patrimoni així com a l'educació ambiental entre les quals es van realitzar les següents:

«Donat un bany de primavera», «Plantes comestibles, medicinals i verinoses de Penyagolosa», «Papallones i libèl·lules de Penyagolosa», «Els tresors del riu Carbo» i «Descobrint la biodiversitat de Penyagolosa»

Vols col·laborar amb nosaltres?... envia els teus articles a la següent adreça:
parque_penyagolosa@gva.es

Redacció: Equip tècnic del PN de Penyagolosa

Parc Natural de Penyagolosa

964 76 08 38

parque_penyagolosa@gva.es

<http://parquesnaturales.gva.es/va/web/pn-penyagolosa>

Centre d'interpretació del parc: darrere de l'ermitori de Sant Joan de Penyagolosa
12135 Vistabella del Maestrat, Castelló

